

लागून असलेले सुनसरी,
पर्स, धनुषा आणि सिरहा हे
जिल्हे व्यापारी दृष्टीने
संवेदनशील मानले जातात.
जनसंपूर्णधम, गोलबाजार,
लाहान, बीरगंज, राजविराज
आणि बोदे बसाईज या
संवेदनशील भागांमध्ये
नागरिकांच्या हालचालीवर
पूर्णपणे बंदी घालण्यात आली
आहे. कर्फ्यू आणि मुख्य रस्ते
बंद असल्यामुळे सार्वजनिक
वाहतूक विस्कळीत झाली
आहे. भारत-नेपाळ सीमा
मागावर अत्यंत कडक सुरक्षा
ताणवत करण्यात आली आहे.

संपादकीय लेखणीतून...

शहांची हकालपट्टी करा

दिल्लीतील आंदोलनात विद्यार्थ्यांवर झालेल्या पोलिस अत्याचारावरून काँग्रेस नेते आणि लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी बुधवारी आक्रमक झाले. पंतप्रधान मोदी यांनी गुलामगिरी अमिट शहा यांची तातडीने हकालपट्टी करावी आणि पाच संपूर्ण प्रकरणांची सर्वोच्च न्यायालयाच्या देखरेखीखाली उच्चस्तराची चौकशी करावी अशा मागण्या त्यांनी केल्या. संसदेबाहेर प्रचारापरिषदेत राहुल गांधी यांनी आरोप केले की, त्यांना लोकसभेत बोलू दिले जात नाही. २० जुलै रोजी संसदेवरील मोर्चावर सुरक्षा दलांनी केलेल्या कारवाईचा संदर्भ देत राहुल गांधी म्हणाले, गुलामगिरीची विद्यार्थ्यांवर पेलेट गन झाडण्याचे आणि खिळे लावलेल्या लाट्यांनी माराणं करण्य़ाचे आदेश दिले असावेत किंवा त्यांना या प्रकराची कोणतीही माहिती नसावी. जर त्यांनी आदेश दिले असतील तर ते या अत्याचारासाठी जबाबदार आहेत आणि जर त्यांना माहिती नसेल तर ते अकार्यक्षम आहेत. पेपरफुटीविरोधी विधेयकावरील चर्चेदरम्यान लोकसभेत राहुल गांधी यांच्या भाषणाच्या वेळी मोठा गदारोळ झाला. गुलामगिरी लोकसभेत उपस्थित नाहीत कारण ते धावलेले आहेत, असा आरोप त्यांनी केला. या वक्तव्याला सभागृहाची खासदारांनी तीव्र आक्षेप घेतला. गुलामगिरीची पोलिसांच्या कारवायविला प्रवाचीनी दिली होती, असे राहुल गांधी यांनी म्हणताच सभागृहीत ओम बिरां यांनी तातडीने हस्तक्षेप करत स्पष्ट केले की, आजची चर्चा गुलामगिरीचे केंद्रित नाही.

राहुल गांधींनी आपल्या आरोपाच्या समर्थनार्थ पुरावे सादर करावेत असे निदेशीही त्यांनी दिले. दरम्यान, संसदीय कामगिरी क्रियेने रिजिज्ज यांनी राहुल गांधी यांच्या वक्तव्यावर तीव्र आक्षेप घेतला आणि त्यांच्या मागणीची मागणी केली. पुढी कोणत्या आधारावर हे वक्तव्य करत आहात, हे अत्यंत आक्षेपास्पद असून त्यांनी काही मागिलेली पाहिजे, असे रिजिज्ज म्हणाले. या गदारोळामुळे सभागृहाचे कामकाज दोन वेळा स्थगित करावे लागले. एका १८ वर्षीय विद्यार्थीनीशी झालेल्या संवादाचा संदर्भ देत राहुल गांधी यांनी विद्यार्थी, सर्वज्ञानी समजावेत आणि अंधकाळ यांच्यावतीला फरक सभागृहात मांडला. विद्यार्थी नम्र असतो आणि सत्याची कास धरतो, तर दुसरी पक्षाी स्वतःला देव समजून खोटे बिंबवण्याचा प्रयत्न करते आणि तिसरी श्रेणी महत्त्वाचे संघटके दुसऱ्या श्रेणीला देव मानू लागते आणि असे स्वीकारण त्यांनी दिले.

संसदेतील गदारोळत केंद्रीय मंत्री जे. पी. नड्डा यांनी विद्यार्थी आंदोलकांवरील पोलिस कारवाईचे समर्थन केले. काँग्रेस अध्यक्ष आणि राज्यसभेतील विरोधी पक्षनेते मल्लिकार्जुन खरे यांच्या टिकेला उतर देताना त्यांनी आणीबाणीच्या काळातील स्वतःच्या आटेकडीचा आठवण करून दिली. जेव्हाच विद्यार्थी नेते घोष यांना अटक करण्यासाठी काही साध्या कपड्यांवरील पोलिस मार्गसंवादी कान्युनिस्ट पक्षाच्या मुखालयात गेले होते. त्यावरून विरोधकांनी सरकारवर टिकेची झाड उठवली. याबाबत नड्डा म्हणाले, हा एक कायदा आणि सुव्यवस्था राखण्याच्या प्रक्रियेवरील सामान्य भाग आहे. मी स्वतः विद्यार्थी कार्यकर्ता होतो. काँग्रेसच्या राजवटीतील आणीबाणीच्या काळात मला वगणतून अनेक वेळा अटक करण्यात आली होती. ते पुढे म्हणाले की, आंदोलन करणा-यांनी कायदा स्वतःच्या हाती घेतल्यास त्यांचे परिणाम भोगण्याची तयारी ठेवावी पाहिजे. ही सामान्य परिस्थिती आहे. कायदा व सुव्यवस्था स्वतःच्या हाती घेणा-यांवर पोलिसांना कारवाई करावी लागते. संबंधित प्रकरणांमध्ये पोलिसांनी त्यासारखे कारवाई केली आहे. नड्डा यांच्या वक्तव्यानंतर काँग्रेसीक जमता पाटीने केंद्र सरकारवर टीका केली. पक्षाचे प्रवक्ते आशुतोष रांका यांनी हट्टास्पद्धवरील पोस्टमध्ये म्हटले की, गत ५० वर्षांत देशाने अजिबात प्रगती केली नाही, असे तुम्हाला म्हणायचे आहे का? सीपीएमने असा दावा केला की, सध्याच्या पोलिस कारवाईची तुलना आपणभाषीतील अटकेशी करणे म्हणजे गेल्या पाच दशकात मतभेद आणि आंदोलन हातळण्याच्या पद्धतीत कोणतीही सुधारणा झाली नसल्याची अत्यंतच कबुली देण्यासारखे आहे. विद्यार्थी हे दहशतवादी नसून या देशाचे भविष्य आहे. सरकारने योग्य वर्तन केले नाही तर देशातील तरुण हे सरकार बदलून घ्यावतील, असा इशारा सीजेपीचे संस्थापक अभिजीत दीपके यांनी बुधवारी दिला. सरकारने विद्यार्थ्यांना ज्ञान देणे याबाबचे असंमती ते म्हणाले. अनेक राज्यांत पोलिस विद्यार्थ्यांच्या घरा जळवून लावला अकेच्या धमक्या देत आहेत असे सांगून दीपके म्हणाले, ज्या सरकार सुधारले नाही तर आपसी सरकार बदलू असा स्पष्ट इशारा त्यांनी दिला. ते पुढे म्हणाले, पंतप्रधान मोदी यांनी राजीनामा देऊन इम्फ्रयुन्सपर नवावे, कारण ते काम ते खूप उत्तम प्रकारे करू शकतात, शिक्षणमंत्रीच्या राजीनामामुळे विद्यार्थ्यांचा राग शांत झाला आहे, असा भ्रम सरकारने बाळगून नये.

भारतीय शिक्षणपद्धती आणि वाढती बेरोजगारी चिंताजनक

भारतात शाह्या हा सगळा सर्वात मोठा मार्ग मानला जातो. परंतु इतर देशात विद्यार्थ्यांची वाढ घटताच घेऊन त्यांच्या आवडीनुसार शिक्षण दिल्या जाते. त्यामुळे इतर देशांनी केवळ शिक्षणाच्या बळवर आपला सर्वांगीन विकास साधला आहे. परंतु आपल्या देशातील शिक्षणपद्धती ही सक्तीची आहे, ज्यामुळे शिक्षण विभागाने ठरविलेले विषय हे विद्यार्थ्यांना घ्यावेच लागते. मग त्या विषयात असे काय किंवा नसे. यापेक्षा त्यांच्यातील सुप्त गुणांचा न्यास होतो. शिक्षण आणि बेरोजगारीचा संबंध हा एक गुंतगुंतिला घड आहे जो कोणत्याही देशाच्या सामाजिक आणि आर्थिक रचनेवर परिणाम करतो. एका बाजूला शिक्षणाला चांगल्या रोजगाराच्या संधीचे प्रवेशद्वार माले जाते, तर दुसऱ्या बाजूला सुशिक्षित तरुणांमधील वाढती बेरोजगारी ही एक गंभीर चिंतेची

सुनील शिरपुरे

कमळपेलेली, वरमाळ

बाब बनत चालली आहे. अलीकडच्या वृत्तांत भारत आणि जगाच्या अनेक भागांमध्ये सुशिक्षित बेरोजगारी एक मोठे आव्हान बनतच उरल्यास आली आहे. याचा अर्थ असा की, उच्च शिक्षण घेऊनही मोठ्या संख्येने तरुण नेकेरी शोषणग्रस्त असंमती आहेत. ही परिस्थिती केवळ वैयक्तिक निरक्षरे कारण बनत नाही, तर राष्ट्रीय विकासातील अडथळा आणते. बेरोजगारीची अनेक कारणे असली तरीही विद्यार्थीने अनेकदा बाजारत मागणी असलेली कौशल्ये विकसित नाहीत. अनेक शिक्षण संस्थांमध्ये शिक्षणाचा दर्जा खालावलेला आहे, ज्यामुळे विद्यार्थ्यांना पुरेसे ज्ञान आणि कौशल्य मिळत नाहीत. कौशल्य अंतराची समस्या कोणत्या देशातील समस्या आजचा बाजार वेगाने बदलत

आहे आणि नवीन कौशल्यांची मागणी करत आहे. आपली शिक्षण प्रणाली अनेकदा या बदलत्या गरजांशी जुळवून घेत नाही. केवळ पदवी मिळवणे पुरेसे नाही; कुठेच शिक्षण महत्त्वाचे आहे. केंद्रावर अभ्यासक्रम, अप्रशिक्षित शिक्षक आणि जुन्या शिक्षण पद्धती विद्यार्थ्यांना सध्याकाल रोजगार बाजारासाठी तयार करत नाहीत. ही एक अशी समस्या आहे जी सुशिक्षित बेरोजगारीला आणखी वाढवते. भारत हा आगतीतील सर्वात मोठ्या तरुण लोकसंख्येपैकी एक आहे, ज्याला 'लोकसंख्याशास्त्रीय लाभांश' म्हणून गौरवले जाते. तरीही एक शिक्षण वाढ आहे. भारत दरवर्षी लाखो अभियंते, एमबीए आणि पदवीधर तयार करतो, पण बेरोजगारीचा दर मात्र कमी करू शकत नाही. शिक्षण आणि रोजगार यांच्यातील वाढत्या दरीमुळे एक महत्त्वाचा

प्रा. डॉ. सुधीर अग्रवाल

वर्धा

असून, रिअल इस्टेटच्या इतिहासात स्वतःचे इतके मोठे आर्थिक नुकसान सोसून इमारत पाडण्याची ही भारतातील पहिलीच वेळ आहे. त्यात राहणाऱ्या सर्व ४९ ग्राहकांची विलंबित भर भूतपूर्व विस्वास मिळवला. नेमकी घटना काय आणि तंत्रिक चुक कशी झाली? ठाण्यातील नामांकित विकासक आणि 'पिच प्रो कन्स्ट्रक्शन्स' या कंपनीचे संचालक अजित मराठे यांनी या परिसरात 'अमरा' नावाचा १८ मजल्यांचा एक निवासगृह प्रकल्प उभारला होता. या इमारतीमध्ये सर्व आधुनिक सुविधांसह एकूण ४९ सदनिका बांधण्यात आल्या होत्या. सर्व फ्लॅट्सची १०० टक्के विक्री झाली होती आणि अनेक कुटुंबांनी घरात गुंतवली होती. इमारतीचे संपूर्ण बंधकाम पूर्ण झाले होते आणि विकासक आपल्या घरांच्या चाच्या सोपवण्याच्या तयारीत होते. घरांचा ताबा देण्यापूर्वी

इमारतीमध्ये लिफ्ट बसवण्याचे काम अंतिम टप्प्यात देऊन ठेवले हे काम सुरू असताना लिफ्टच्या तंत्रिक पथकाच्या आणि इंजिनियर्सच्या एका गिरी लक्षात आली, ज्याने सर्वांचेच पाय जमिनीवरून सरकले. इमारतीला एका बाजूने अतिशय सूक्ष्म झुकती आली होती. तंत्रिक तपासणी अंती स्पष्ट झाले की, इमारतीचा पाया अत्यंत मजबूत होता आणि तो आपल्या जागेवरून हलला नव्हता. परंतु, पायाच्या बऱ्याच मजल्यांचे बांधकाम करताना मजमापात काही भिलिमीटरची अतिशय सूक्ष्म तंत्रिक चुक झाली होती. ही चुक बरकरारी डोळ्यांना दिसणारी नव्हती आणि त्यामुळे इमारत तपासणी कोसळल्यास कोणताही धोका नव्हता. अगदी काही तज्ज्ञांच्या मत, हा दोष बिकरकोट डामडुजी करून लपवता येण्यासारखा होता आणि पुढील काही दशके इमारत सहज उभी राहिली असती. हा तंत्रिक दोष समोर आल्यानंतर बिडर अजित मराठे यांच्यासमोर दोन मार्ग होते. एकार तर ती चुक कार्येक्षी किंवा तंत्रिक पळवाटा शोधून

लपवायची आणि ग्राहकांना घरांचा ताबा देऊन मोकळे व्हायचे; किंवा स्वतःहून चुक मान्य करायची. मराठे यांनी दुसऱ्या, अत्यंत खडतर पण नैतिकतेचा मार्ग निवडला. भविष्यात ५० किंवा १०० वर्षांनंतर या सूक्ष्म चुकीमुळे इमारतीला आणि तिथे राहणाऱ्या ४९ कुटुंबांच्या जिवाला कोणताही धोका निर्माण होऊ नये, तसेच आपल्या व्यावसायिक नावावर कधीही फसवणुकीचा डाग लागू नये, यासाठी त्यांनी संपूर्ण १८ मजल्यांची इमारत पाडून, ती पुन्हा शून्यापासून नव्याने बांधण्याचा धाडसी निर्णय घेतला. तब्बल १०० कोटी रुपयांहून अधिक किमतीचा प्रकल्प स्वतःच्या हाताने पाडेण याला रिअल इस्टेटच्या भाषेत आस्पादातकी पाऊल मानले जाते, पण मराठे यांनी त्याला 'नैतिकतेचे पाऊल' मानले. ग्राहकांची बैठक घेवेली ग्राहकांनी अभूतपूर्व विश्वास दाखवून

हा निर्णय घेतल्यानंतर अजित मराठे यांनी तातडीने सर्व ४९ फ्लॅट खरेदीदारांची एकत्र बैठक बोलावली. अनेकदा अशा बैठकांमध्ये गोंधळ आणि वाद होतात. मात्र इथे वेगळेच चित्र होते. बिल्डरने कोणत्याही प्रकारचा आडपडल न देता, अत्यंत पारदर्शकपणे तंत्रिक चुकीची माहिती ग्राहकांसमोर ठेवली आणि स्वतःहून इमारत पाडत असल्याचे सांगितले. या बैठकांमध्ये गोंधळ न होऊ नये म्हणून त्यांनी बैठकीत दोन स्पष्ट पर्याय ठेवले की, पैसे वापसी: ज्या ग्राहकांना प्रकल्पातून बाहेर पडायचे आहे, यासाठी त्यांचे संपूर्ण १८ मजल्यांची इमारत पाडून, ती पुन्हा शून्यापासून नव्याने बांधण्याचा धाडसी निर्णय घेतला. तब्बल १०० कोटी रुपयांहून अधिक किमतीचा प्रकल्प स्वतःच्या हाताने पाडेण याला रिअल इस्टेटच्या भाषेत आस्पादातकी पाऊल मानले जाते, पण मराठे यांनी त्याला 'नैतिकतेचे पाऊल' मानले.

ग्राहकांची बैठक घेवेली ग्राहकांनी अभूतपूर्व विश्वास दाखवून हा निर्णय घेतल्यानंतर अजित मराठे यांनी तातडीने सर्व ४९ फ्लॅट खरेदीदारांची एकत्र बैठक बोलावली. अनेकदा अशा बैठकांमध्ये गोंधळ आणि वाद होतात. मात्र इथे वेगळेच चित्र होते. बिल्डरने कोणत्याही प्रकारचा आडपडल न देता, अत्यंत पारदर्शकपणे तंत्रिक चुकीची माहिती ग्राहकांसमोर ठेवली आणि स्वतःहून इमारत पाडत असल्याचे सांगितले. या बैठकांमध्ये गोंधळ न होऊ नये म्हणून त्यांनी बैठकीत दोन स्पष्ट पर्याय ठेवले की, पैसे वापसी: ज्या ग्राहकांना प्रकल्पातून बाहेर पडायचे आहे, यासाठी त्यांचे संपूर्ण १८ मजल्यांची इमारत पाडून, ती पुन्हा शून्यापासून नव्याने बांधण्याचा धाडसी निर्णय घेतला. तब्बल १०० कोटी रुपयांहून अधिक किमतीचा प्रकल्प स्वतःच्या हाताने पाडेण याला रिअल इस्टेटच्या भाषेत आस्पादातकी पाऊल मानले जाते, पण मराठे यांनी त्याला 'नैतिकतेचे पाऊल' मानले.

ग्राहकांची बैठक घेवेली ग्राहकांनी अभूतपूर्व विश्वास दाखवून हा निर्णय घेतल्यानंतर अजित मराठे यांनी तातडीने सर्व ४९ फ्लॅट खरेदीदारांची एकत्र बैठक बोलावली. अनेकदा अशा बैठकांमध्ये गोंधळ आणि वाद होतात. मात्र इथे वेगळेच चित्र होते. बिल्डरने कोणत्याही प्रकारचा आडपडल न देता, अत्यंत पारदर्शकपणे तंत्रिक चुकीची माहिती ग्राहकांसमोर ठेवली आणि स्वतःहून इमारत पाडत असल्याचे सांगितले. या बैठकांमध्ये गोंधळ न होऊ नये म्हणून त्यांनी बैठकीत दोन स्पष्ट पर्याय ठेवले की, पैसे वापसी: ज्या ग्राहकांना प्रकल्पातून बाहेर पडायचे आहे, यासाठी त्यांचे संपूर्ण १८ मजल्यांची इमारत पाडून, ती पुन्हा शून्यापासून नव्याने बांधण्याचा धाडसी निर्णय घेतला. तब्बल १०० कोटी रुपयांहून अधिक किमतीचा प्रकल्प स्वतःच्या हाताने पाडेण याला रिअल इस्टेटच्या भाषेत आस्पादातकी पाऊल मानले जाते, पण मराठे यांनी त्याला 'नैतिकतेचे पाऊल' मानले.

पुण्या विश्वास दर्शवत त्यांच्यासाठी राहण्याचा निर्णय घेतला. सध्याची स्थिती आणि बांधकाम क्षेत्रासाठी धडा सध्या विशेष आणि सुरक्षित तंत्रिक पद्धतीचा वापर करून हा १८ मजल्यांचा टॉवर टप्प्याटप्प्याने पाडण्याचे काम वेगाने पूर्ण केले जात आहे. हा संपूर्ण दिवारा हटवल्यानंतर, याच जागेवर पुन्हा एकदा अत्यंत आधुनिक, सुरक्षित आणि उच्च दर्जाची नवीन इमारत उभारली जाणार आहे. आजच्या काळात जिथे नगपासाठी आणि पैशासाठी ग्राहकांच्या सुरक्षेची तडजोड केली जाते, तिथे ठाण्यातील ग्राहकांचे संपूर्ण देशातील बांधकाम क्षेत्रासमोर एक आदर्श घालून दिला आहे. 'व्यवसायात नफा-तोटा होत राहतो, पण माणसाचा विश्वास आणि सुरक्षा एकाद गमावली की ती परत मिळवता येत नाही.' हाच संदेश या घटनेतून मिळतो. या अभूतपूर्व निर्णयामुळे अजित मराठे आणि त्यांच्या कंपनीवर देशभरातून कौतुकाचा वर्षाव होत आहे.

- ९५६९१४३०६

क्रिकेटच्या पटावरील 'पाच महारथी' आणि एका युगाचा अस्त!

भारतीय क्रिकेटचा इतिहास पाहिला, तर प्रत्येक दशकात आपल्याला काही देवी देणूया दिसण. ८० च्या दशकात कपिलदेव, ९० च्या दशकात सचिन-सौरव-द्रविड-लक्ष्मण यांची 'फॅब फोर' फळी, आणि त्यानंतर महेंद्रसिंग धोनीच्या शांत-संयमी काळ, पण गेल्या एका दशकात भारतीय कसोटी संघाने ज्या पद्धतीने परदेशी भूमीवर - विशेषतः ऑस्ट्रेलिया आणि इंग्लंडमध्ये - तिरंगा फडकविला, तो भारतीय क्रिकेटचा खरा 'सुवर्णकाळ' ठरला. कसोटी क्रिकेटच्या अत्यंत खेडत मैदानात प्रतिस्पर्धांच्या मैदानात 'डोळे घालून' पिडणाऱ्या, पराभवाच्या जवळपासून विजय हिसकावतून आणणाऱ्या आणि भारताला जागतिक कसोटी अजिंक्यपद संपर्षच्या (डब्ल्यूटीसी) अंतिम फिनिश करत होणाऱ्या पाच योद्ध्यांचा हा काळ होता - विराट कोहली, रोहित शर्मा, चेतेश्वर पुजारा, अजिंक्य रहाणे आणि रविचंद्रन

त्याची कहर ड्राईव्ह जितकी नमस्कार होती, तितकाच त्याचा मैदानावरील एक्सप्रेस अवतार प्रतिस्पर्धांची झोप उडवणारा होता. २. चेतेश्वर पुजारा : आधुनिक युगाची 'द वाल' आजच्या टी-२० आणि घडकेंबाज फलंदाजीच्या युगात चेतेश्वर पुजारा हा कसोटी क्रिकेटचा खरा साहू होता. शरीरावर चेंडूचे असंख फटके झेलूनही एकाकातून गमावता तोसतास क्रोडवर उभे राहणे ही त्याची खासियत. २०१८-१९ च्या ऑस्ट्रेलिया दौऱ्यात त्याने एकामागून एक शतके दोन फोटे ऑस्ट्रेलियाचा अहंकार मोडून टाकला होता. पुजारा बाद झाल्याशिवाय पुजारा परतणार होऊ शकत नाही. हा विश्वास त्याने तमाम भारतीयांच्या मनात निर्माण केला. ३. अजिंक्य रहाणे : शांत, संयमी आणि 'गंगाबा' नायक मराठामुळे अजिंक्य रहाणे म्हणजे शांत स्वभावाने दडलेला एक महाभयंकर

लढाऊ योद्धा! संचाला जेव्हा जेव्हा गरज भासली, तेव्हा अजिंक्य धावून आला. लांडूसच्या ऐतिहासिक मैदानावर टोकलेले शतक असे किंवा २०२०-२१ च्या ऑस्ट्रेलिया दौऱ्यात नियमित कर्णधार नसताना, संचाल खेळाडूची डोळ्यापट झाली असताना गंगाबाचे मैदान जिंकून इतिहास घडवणारे अजिंक्य अहंकाराचे नेतृत्व आणि त्याची फलंदाजी ही भारतीय क्रिकेटची अमूल्य ठेव आहे. ४. रोहित शर्मा : हिटमॅनचा लाल चेंडूवरील राजेशाही धाट मर्यादित षटकांचा बादशहा म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या रोहित शर्माने घेऊ कासोटीत सलामीची धुरा सांभाळली, तेव्हा कसोटी फलंदाजीची व्याख्या बदलली. लाल चेंडूच्या स्विंगला सामोरे जात त्याने ज्या सहजतेने पुल आणि हुकचे फटके मारले, ते थक्क करणारे होते. इंग्लंडच्या परिस्थितीत ओव्हलवर टोकलेले शतक

असे किंवा कर्णधार म्हणून संचाला दिलेले स्थैर्य असे; रोहितने आपल्या फलंदाजीत आणि नेतृत्वाने कसोटी क्रिकेटमध्ये स्वतःचा वेगळा ठसा उमटवला. ५. रविचंद्रन अश्विन : फिरकीच्या जादूगार आणि चतुर बुद्धिमान फलंदाजीला आपल्या तालावर नाचवणाऱ्या बुद्धिबळाच्या खेळाडूंप्रमाणे फलंदाजाला जाळवत अडकवणारा जादूगार म्हणजे रविचंद्रन अश्विन! कसोटीत ५०० पेक्षा जास्त बळी घेणारा हा फिरकीपटू केवळ फलंदाज नव्हता, तर तो एक अपेक्षेयु योद्धा होता. संकटमयी त्याने बॅटनेही अनेकदा चमत्कार घडवले. सिडनी कसोटीत शत्रुपायगस्त असणारा पुजारा आणि विहारसोबत अश्विनने दिलेला लढा कसोटी इतिहासातील सर्वात शौर्यपूर्ण लढ्यांपैकी एक मानला जातो. एका युगाचा शेवट, नव्या पर्वची नाही काळ कोणासाठी थांबत नाही. खेळाडू येतात, इतिहास

घडवतात आणि निवृत्त होतात किंवा संचाबाहेर जातात. आज भारतीय संघात यशस्वी जयस्वाला, शुभमन गिल, ऋषभ पंत यांसारखी तरुण पिढी धुरा सांभाळण्यासाठी सज्ज झाली आहे. परंतु, ऑस्ट्रेलियात जावून कॅमरॉन स्मिथ मोडणारा, इंग्लंडच्या दमट हवामानात आणि पेस-बाउन्ससमोर खाली टोकून उभा राहणारा याच योद्ध्यांचा गट जेव्हा पूर्णपणे मैदानाबाहेर होईल, तेव्हा प्रत्येक चाहत्याच्या डोळ्यात एक हळवी कोपरा नक्कीच असेल. विराटची ती आत्ममगला, पुराणाची ती चिकाटी, अजिंक्यचा तो संयम, रोहितचा तो क्लास आणि अश्विनची ती फिरकी... हे पाच स्तंभ भारतीय कसोटी क्रिकेटचा 'सुवर्णकाळ' म्हणून सदैव लक्षात राहतील! या पाचही महायोद्ध्यांच्या अलौकिक योगदानाला आणि खेळाडूवृत्तीला भारतीय क्रीडासिकांचा कडकडून सलाम !

- ९०९६३७२०२२

झाल्यानंतरही आर्थिक स्वावलंबन लांबचरण पडत असल्याचे दिसून येते. देशाचा एकूण बेरोजगारी दर तुलनेने निरतिर अस्सल तरी तरुणांमधील बेरोजगारीचे प्रमाण अधिक आहे. विशेषतः १८ ते २९ वर्षे वयोगटातील युवक-युवतींना शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर योग्य रोजगार मिळवण्यासाठी मोठा संघर्ष करावा लागत आहे. रोजगार, शिक्षण किंवा कौशल्य प्रशिक्षण या निव्वारीतपणे दूर राहणाऱ्या तरुणांची संख्याही चिंतेचा विषय ठरत आहे. ही परिस्थिती देशाच्या लोककल्याणक्षक लाभालाही संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी खुरेड्या शिक्षणाचा खर्च हा घर खरेदी किंवा इतर मोठ्या आर्थिक जबाबदाऱ्यांकडून काढण्याचा बनावला आहे. परिणामी अनेक, पालक आपली बळ मोडतात, कर्ज घेतात किंवा इतर मर्यादे पडकलून मुलांच्या शिक्षणाला प्राधान्य देतात. उच्चशिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी संख्या वाढत असली तरी त्याच प्रमाणात दुजेदार् रोजगार निर्माण होत नसल्याचे अहवालातून स्पष्ट होत आहे. अनेक पदवीधर महिनोमहिने नेकेरीच्या शोषात असतात. काहीना त्यांच्या शिक्षणाशी संबंधित नसलेल्या क्षेत्रात कमी पगारवर काम स्वीकारावे लागते, तर काही जण स्पर्धा परीक्षा किंवा सरकारी कोषांग, डिजिटल उद्योग, ईंटरनेट, वाहतूक, गणवेश, पुस्तके, प्रोजेक्ट, वसतिगृह आणि इतर उद्योगांमधील मोठा खर्च करावा लागतो. अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबांसाठी

